КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Історичний факультет

Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник декана з науково-педагогічної та навчальної роботи
_____
«__»_____2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Книжкова культура пізнього середньовіччя

для студентів

галузь знань	**03 Гуманітарні науки**
спеціальність	**032 Історія та археологія**
освітній рівень	**другий (магістерський)**
освітня програма	**Американістика та європейські студії**
вид дисципліни	**вибіркова**

Форма навчання	**Денна**
Навчальний рік	**2021/2022**
Семестр	**3**
Кількість кредитів ECTS	**3**
Мова викладання, навчання та оцінювання	**Українська**
Форма заключного контролю	**Залік**

Викладач: Пуховець Дмитро Сергійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: Пуховець Дмитро Сергійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри історії стародавнього світу та середніх віків

_____ (Ставнюк В. В.)

Протокол № 10 від «30» червня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету
Протокол від «26» серпня 2021 року, №7

Голова науково-методичної комісії _____ (Терес Н. В.)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування у студентів знань про появу і розвиток технології виробництва книжок за доби пізнього середньовіччя, вміння простежувати еволюцію форми, змісту та наповнення книжок зазначеного періоду.

2.Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* історію пізнього середньовіччя, мати уявлення про особливості виготовлення книжок .
2. *Вміти* простежувати причинно-наслідкові зв'язки між етапами розвитку суспільства і духовними пошуками.
3. *Володіти навиками* історичного аналізу, критично підходити до характеристики джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Курс «Книжкова культура пізнього середньовіччя» вивчає передумови і причини виникнення книгодрукування, особливості виготовлення та формування книжок доби пізнього середньовіччя. Досліджується роль книги як основного носія знань в суспільстві, речі, яка забезпечувала зв'язок поколінь у тогочасному соціумі. Курс органічно переплітається з викладанням історії середніх віків та раннього нового часу. В процесі вивчення курсу студенти поглиблять свої знання з середньовічної історії, зможуть простежити еволюції процесу виготовлення книжок у тогочасному суспільстві. Також студенти ознайомляться з жанрами літератури пізнього середньовіччя, її найбільш яскравими представниками.

4. Завдання (навчальні цілі): розвивати у студентів критичне і образне мислення, вміння аналізувати культурно-ідеологічне та духовне життя відповідно до контексту політичного та соціально-економічного розвитку суспільства; розуміння ментальних особливостей і відмінностей мешканців пізнього середньовіччя відповідно до кліматичних особливостей, способу життя та зовнішніх впливів.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		**Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання**	**Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)**	**Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни**
Код	**Результат навчання**			
1.1.	*Знати* технології виготовлення книжок доби пізнього середньовіччя.	Лекція, семінар, самостійна робота	Презентація/есе 1 Презентація/есе 2	*10%* *10%*
1.2.	*Знати* особливості літератури доби пізнього середньовіччя.	Лекція, семінар самостійна робота	Усне опитування	*20%*
1.3.	*Знати* та розуміти роль книги в суспільстві доби пізнього середньовіччя.	Лекція, семінар, самостійна робота	Усне опитування	*20%*
2.1	*Вміти* характеризувати специфіку процесу еволюції виготовлення книжок.	Лекція, семінар, самостійна робота	Залік	*20%*
2.2	*Вміти* аналізувати книги доби пізнього середньовіччя.	Лекція, семінар, самостійна робота	Залік	*20%*

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

*1. Самостійна робота ЗМ 1 (презентація/есе): РН 1.1. – 10 балів/6 балів.**
2. Самостійна робота ЗМ 2 (презентація/есе): РН 1.1. – 10 балів/6 балів.
3. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 1): РН 1.2. – 20 балів/12 балів.
4. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 2): РН 1.3. – 20 балів/12 балів.
5. Підсумкова контрольна робота (залік): Р.Н. 2.1., 2.2. – 40 балів/24 бали

* Максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); отримані за виконання індивідуальних завдань), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (заліку), а саме: за виконання запропонованих завдань.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (виконання індивідуального завдання, усне опитування) і підсумкове оцінювання (залік).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (залік) – максимум 40 балів).

<table>
<tr><td colspan="2">Змістовий модуль 1
Виготовлення книжок доби пізнього середньовіччя</td><td colspan="2">Змістовий модуль 2
Література доби пізнього середньовіччя</td><td rowspan="3">Залік

40 балів

(максимум)</td></tr>
<tr><td colspan="2">30 залікових балів (максимум)</td><td colspan="2">30 залікових балів (максимум)</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота (презентація/есе)</td><td>Семінари</td><td>Самостійна робота (презентація/есе)</td><td>Семінари</td></tr>
<tr><td>10
(максимум)</td><td>20
(максимум)</td><td>10
(максимум)</td><td>20
(максимум)</td><td></td></tr>
</table>

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється під час семінарських занять, підсумкового контролю (заліку).

Упродовж семестру оцінюється робота студента ***під час кожного семінару*** (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти **від 1 до 5 балів**. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1 бал;
- логіка викладення 1 бал;
- використання джерел і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування 1 бал;
- вміння робити висновки 1 бал.

Наприкінці кожного змістовного модуля вираховується **середній арифметичний бал**, який кожен зі студентів отримав за семінари відповідного модуля. Середній бал переводиться у модульні бали у відповідності до таблиці. За семінари кожного змістовного модуля студент може отримати **від 1 до 20 модульних балів**.

Таблиця переведення середнього арифметичного балу у модульні бали:

Середній бал за семінари	Модульні бали за семінари
5.0 – 4.8	**20**
4.7 – 4.4	**19**
4.3 – 4.0	**18**
3.9 – 3.7	**17**
3.6 – 3.4	**16**
3.3 – 3.0	**15**
2.9 – 2.7	**14**
2.6 – 2.4	**13**
2.3 – 2.1	**12**
2.0 – 1.8	**11**
1.7 – 1.5	**10**
1.4 – 1.3	**9**
1.2 – 1.1	**8**
1	**7**
Менше 1	**6-1**

Виконані індивідуальні завдання (презентації/есе) студент подає викладачеві не пізніше ніж за тиждень до завершення змістовного модулю, зокрема, **Індивідуальне завдання 1** (орієнтовно до 15 жовтня) і **Індивідуальне завдання 2** (орієнтовно до 1 грудня).

Критерії оцінки **Індивідуального завдання (*презентації/есе*):**

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 9-10 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми 7-8 балів;
- тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 5-6 балів;
- реферат переважно компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише один окремий аспект теми 1-2 бали.

Теми рефератів викладач пропонує студентам на першому семінарському занятті (орієнтовно початок вересня).

Заліковий білет містить два завдання, кожне з яких оцінюється в 20 балів. Критеріями оцінювання відповіді є:

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми 19-20

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені 16-18
грунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу

Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання 13-15

Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але 10-12
допущені окремі помилки

Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти 7-9
проблеми

Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі 4-6
фактичного матеріалу

Відповідь має значні помилки, або відсутня 1-3

Бали, які отримані студентом на заліку, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (семінари, презентації/есе). Умовою допуску до заліку є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). **Рекомендований мінімум** для допуску до заліку – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	**30**	**30**	**40**	**100**

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять.

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Виготовлення книжок доби пізнього середньовіччя				
1.	**Тема 1.** Основні віхи історії пізнього середньовіччя.	3		10
2.	**Тема 2.** Історія виготовлення книжок до виникнення книгодрукування.	3	2	10
3.	**Тема 3.** Іоганн Гутенберг та винайдення книгодрукування в Європі.	4	3	10
Змістовий модуль 2. Література доби пізнього середньовіччя				
4.	**Тема 4.** Загальна характеристика особливостей літератури пізнього середньовіччя.	4	3	10
5.	**Тема 5.** Література Італії доби пізнього середньовіччя.	3	2	10
6.	**Тема 6.** Література Англії та Франції доби пізнього середньовіччя.	3		10
	ВСЬОГО	**20**	**10**	**60**

Загальний обсяг 90 *год.*, в тому числі:
Лекцій – **20** *год.*
Семінари – ***10*** *год.*
*Самостійна робота – **60** год.*

9. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Carter, Thomas Francis. The Invention of Printing in China and Its Spread Westward. New York: Columbia University Press, 1925.
2. Cormack, Lesley B.; Ede, Andrew. A History of Science in Society: From Philosophy to Utility, 2004.
3. Garland, Henry; Garland, Mary (eds.) Gutenberg, Johannes // The Oxford Companion to German Literature, 2005.
4. Gutenberg Museum. Gutenberg: Man of the Millennium. Mainz: City of Mainz, 2000.
5. Ing, Janet. Johann Gutenberg and His Bible: A Historical Study. New York: Typophiles, 1988.
6. Kapr, Albert. Johannes Gutenberg: the Man and His Invention. Translated by Martin, Douglas. Aldershot; Brookfield: Scolar Press, 1996.
7. Lyons, Martyn. Books: A Living History. Los Angeles: J. Paul Getty Museum, 2011.
8. Man, John. The Gutenberg Revolution: The Story of a Genius and an Invention that Changed the World. London: Headline Review, 2000.
9. Martin, Henri-Jean. The History and Power of Writing. Translated by Cochrane, Lydia G. Chicago, 1995.
10. Wolf, Hans-Jürgen. Geschichte der Druckpressen [History of the printing press] (in German) (1st ed.). Frankfurt/Main: Interprint, 1974.

Додаткові:

1. Barrett, Timothy Hugh. The Woman Who Discovered Printing, Great Britain: Yale University Press, 2008.
2. Chia, Lucille. Knowledge and Text Production in an Age of Print: China, 900-1400, Brill, 2011.
3. Didot A. F. Histoire de la typographie. / Extrait de l'Encyclopédie moderne. – Paris, 1882
4. Dudley, Leonard. Information Revolutions in the History of the West. Cheltenham, 2008.
5. Eisenstein, Elizabeth. The Printing Press as an Agent of Change. Cambridge University Press, 1980.
6. Eisenstein, Elizabeth L. The Printing Revolution in Early Modern Europe (2nd ed.). Cambridge, 2012.
7. McDermott, Joseph P. A Social History of the Chinese Book, 2006.
8. McMurtrie, Douglas C. THE BOOK: The Story of Printing & Bookmaking, Oxford University Press, 1962.
9. Wetter J. Kritische Geschichte der Erfindung der Buchdruckerkunst. Meinz, 1836.
10. De Vinne. The invention of printing. New York, 1878.